

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Qiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Shoftim

Shelomoh ben Yitshaq

Fyorda, 5565 [1804/1805]

ן

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9656

הַחֲמוֹר וַיָּקָם הָאִישׁ וַיֵּלֶךְ
 לְמִקְוֵמוֹ : (כט) וַיָּבֵא אֶל-בֵּיתוֹ
 וַיִּקַּח אֶת-הַמֶּאֱכָלֹת וַיַּחֲזֹק
 בְּפִי-גִישׁוֹ וַיִּנְתְּחֶהָ לְעַצְמֶיהָ
 לְשָׁנָיִם עֶשֶׂר נִתְּחָה וַיִּשְׁלַחֶהָ
 בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל : (ל) וְהָיָה
 כָּל-הָרְאָה וְאָמַר לֹא-נִהְיֶהָ
 וְלֹא-נִרְאָהָ כְּזֹאת לְמִיּוֹם עֲלוֹת
 בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד
 הַיּוֹם הַזֶּה שִׁימוּ-לָכֶם עָלֶיהָ
 עֲצוֹ וַדַּבְּרוּ :

כ (א) וַיֵּצְאוּ כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וַתִּקְהַל הָעֵדָה כְּאִישׁ אֶחָד
 לְמִדְּוָן וְעַד-בָּאָר שֶׁבַע וְאֶרֶץ
 הַגִּלְעָד אֶל-יְהוָה הַמְצִיפָה :

מאכטע זיך אויף אונד ריווטע נאך זיינס
 אָרטע . (כט) אלם ער צו הויזע אנ-
 קאם , נאם ער איין מעסר , ערגריף זיין
 קעכסווייב , צרשניט זיא נאך איהרן
 גלידרן אין צוועלף שטיקע , אונד פֿר-
 שיקטע זיא , אין אללע גרענצן ישראל'ס .
 (ל) ווער נון ריוס זאה . זאגטע דעם
 גלייכן איזט ניכט גשעהן , ניכט גהערט
 וואָרדן , זייט דעם דיא קינדער ישראל
 אויס מצרים רוערויף גצאָגן , נעמט
 הייך דארום אן , ראהטעט אונד
 שפרעכט .

כ (א) גאַנץ ישראל פֿאָרן ביז באר
 שבע , אונד פֿאַם לאַנדע גלעד ,
 צאָג צו פֿעלדע , אלם ווערן זיא איין
 קערפֿר . עס וואורדע איינע גמיינע פֿר-
 זאַמלונג פֿראַנשטאַלטט , פֿאַר דען
 עוויגן , נאך מצפה . (ב) אויך אללע
 פֿאַלקסאַבתן אללעד שטעמע ישראל'ס
 שטעלטן

(ב) וַיִּתְּצֻבוּ פְּנוֹת כָּל-הָעָם כָּל

שבטי באור

רשי

כ (ב) פנות כל העם . רשי כל עמא : עד שמתה פתח הבית (רלב"ג) . (ל) ולא
 כראתה , עכינו לא נשמע , והוא על דרך והעם
 רואי' את הקולו' (שמות כ' ט"ו) . שימו לבם , לבעל הרעה הזאת , כן אמרו איש ל אחיו .
 כ (א) באיש אחד , כאלו היו איש אחד . המצפה , שם היה מקום האסיפה כ"ש לעיל .
 (ב) ויתיצבו פנות כל העם , אף הם התאספו והתילכו בתוך
 העם

מ כ ל ל י ו פ י

התחתונה סף והוא שאמר וידיה על הסף , ונקראת כן לפי שהספים סמוכים זולו
 עליה : על הסף , פתח בסוף פסוק [אמר המעתיק במקצה ספרים שלפנינו כתוב
 בקמץ] : (ל) עצו , בא בחסרון יו"ד וכשורק והשורק החת חולם כמו לא תעברי
 ומשפטו בתשלומו יעוצי בפלם עִמְדוּ עִמְדוּ אשר הוא בחולם מפני העמדה
 הטרהא :

כ (ב) פנות כל העם , לפי שפנות הבית מן האבנים הגדולות כנה אנשים גדולים
 ואצילים בפנות , ומ"ש ויתיצבו ואחר כך ויאמרו בני ישראל פירוש
 ויתיצבו פנות מכל העם כתוך העם אלהים שהיו ארב' מאות אלף והפסוק וישמעו בני
 בנימין להודיע כי שמעו ולא הרגישו ולא שמועל לב לבקר הרעה , ופירוש ויאמר
 פנות

שטעלטן זיך איין, בייא דער פֿרוואַמלונג
 דעם פֿאלקס גאַטס, וועלכע אין פֿיער
 כאל הונדרט טויזענד מאַן פֿוספֿאלקס
 בשטאַנד, לוויטר מענר, דיא דאָז
 שווערד צו פֿיהרן וואוסטן. (ג) דיא
 זעהנע בנימין'ס ערפֿוהרן עס, דאס דיא
 קינד ישראל נאך מצפה הינויף גצאָגן.
 היר שפראַכן דיא קינד ישראל: זאגט
 אָן! וויא איזט דיוע בעזע טאַהט גשעהן?
 (ד) דא טראַט דער לוי, אלס דער
 מאַן דער גמאַרדעטן פֿרויא אויף, אונד
 שפראַך: נאך גבעה דיא בנימין גהערט,
 קאם איך מיט מיינס קעכסווייכע, דאָרט
 צו איכרנאַכטן. (ה) דא מאַכטן זיך
 דיא לייטע צו גבעה איכר מיך הער, אומ-
 רינגטן מיינטוועגן דאָז הויז בייא נאַכט-
 צייט, מיך דאַכטן זיִיא אומצוברינגן,
 אונד מיין קעכס ווייב שענדעטן זיא, דאָס
 זיא שטאַרב. (ו) דאָ ערגריף איך מיין
 העכס ווייב, צערשניט, אונד פֿרשיקטע
 עס אין אללע גפֿילדע דעס ערבטייל'ס
 ישראל, (אנצוצייגן) דאָס אונצוכט
 אונד שאַנדטאַהט אין ישראל בגאַנגן
 וואָרדן. (ז) היר זייד איהר נון אַללע,

באור קינדר

שָׁכְמֵי יִשְׂרָאֵל בִּקְהַל עִם הָאֱלֹהִים
 אַרְבַּע מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ רַגְלֵי
 שֶׁלֶף חָרָב: (ג) וַיִּשְׁמְעוּ בְּנֵי
 בְּנִימִן כִּי־עָלוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הַמְצַפָּה
 וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דַּבְּרוּ אִיכָּה
 נְהִיחָה הַרְעָה הַזֹּאת: (ד) וַיַּעַן
 הָאִישׁ הַלֵּוִי אִישׁ הָאִשָּׁה
 הַנִּרְצָחָה וַיֹּאמֶר הַגְּבֻעָהּ אֲשֶׁר
 לְבְנֵימִן בָּאתִי אֲנִי וּפִילִגְשֵׁי לָלוּן:
 (ה) וַיִּקְמוּ עָלַי בְּעָלֵי הַגְּבֻעָה
 וַיִּסְבּוּ עָלַי אַחַד־הַבֵּית לִלְלָה אוֹתִי
 דָּמוֹ לְהָרֵג וְאֶת־פִּילִגְשֵׁי עָנּוּ
 וַתִּמְרוּ: (ו) וְאֶחָז בְּפִילִגְשֵׁי
 וְאֶנְהַחָה וְאֲשַׁלְּחָה בְּכָל־שָׂדֵה
 גְּחַלְתֵּי יִשְׂרָאֵל כִּי־עָשׂוּ זִמָּה וּנְבָלָה
 בְּיִשְׂרָאֵל: (ז) הִנֵּה כָּלְכֶם בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל

רש"י

(ה) דימו להרוג - כיוונו להרוג אפיכסטיק"ט
 כלע"ז
 העם, אשר מספרם ד' מאות אלף. (ג) וישמעו, עד ויאמ' מאמ' מוסגר, והוא הקדמ'
 למה שכל אחרייו. ויאמרו בני ישראל דברו, שמו פניהם אל כל איש אשר ידע דבר מהנבלה
 הנעשה, להגיד כה נגד כל העדה. ולדעת רד"ק המאמר הזה מסובר אל ויטיבנו פנות
 כל העם, ופי' הפנות עמדו בקהל עם ה' ואמרו: בני ישראל! דברו כו', ומלת בני
 ישראל לשון קריאה. והיה תרגומו (דיא פאלקסאנגן עראטן אויף אין דער פרוואַמלונג
 אונד ריפן: ישראל! זאגט אן כו'). אמנם אין הנגינה מסכמת לפי זה, כי היה ראוי
 להיות ויאמרו בטעם מפסיק. (ה) דימו, כיוונו להרוג, אפיכסטיק"ט בלע"ז (רש"י).
 והוא פאזמענט (גדאקן). (ז) ועצה, יאמר גם על הדבר הנגמר והמוסכם להעשות
 אסרו

מכלל יופי

פנות העם דברו וב' לשון קריאה הוא [ל"ש עליה בגורל, נעלה בגורל, ומענינו
 הבין חסרונו, וענין הגורל שאוחז י' מק' יקחו צידה להעולים במלחמה]:
 (יג) ונבערה

ישראל הבו לכם דבר ועצה
הלום: (ח) ויקם כל העם
כאיש אחד לאמר לא נלך איש
לאהלו ולא נסור איש לביתו:
(ט) ועתה זה הדבר אשר
נעשה לגבעה עליה בגורל:
(י) ולקחנו עשרה אנשים
למאה לכל שבטי ישראל ומאה
לאלף ואלף לרבבה לקחת צדה
לעם לעשות לכואם לגבע
בנימן ככל הנבלה אשר עשה
בישראל: (יא) ויאסף כל איש
ישראל אל העיר כאיש אחד
חברים: (יב) וישלחו שבטי
ישראל אנשים בכל שבטי בנימן
לאמר מה הרעה הזאת אשר
נהיתה בכם: (יג) ועתה הנו
את האנשים בני בליעל אשר
בגבעה ונמיתם ונגבעה רעה
מישראל ולא אבו: (יד) בניק'
בנימן לשמע בקול אחיהם בני-

רשי ושרא

בלע"ז (כל"ח אין נבדלנאן האנן): (י) לעשות
לכואם - זו לגבעת בנימן ככל הנבלה ונומר:
(יא) חברים - שווים בענה אחת: (יב) בכל
שבטי בנימן - יעשה שבטים נחשבו עשרה
משחומיו שיהו מרחל שנים עשר שבטים:
(טו) אשר

הכתיב, לקחת זידה לעם נבוא לגבע בנימן,
גבעה חברים, שווים בענה אחת (רש"י)

קינדר ישראלים! נעמט אברעדע,
אונד פאסט אייגן ענטשלוס היריבר,
(ח) דא שטאנד דאז פאלק וויא איין
מאן (ר"ה איינמיטיג), אונד שפראך:
נימאנד פאן אונס זאלל נאך זיינס
געזעלטע, נימאנד נאך זיינס הויזע געהן.
(ט) פאלגענדס מיסן וויר גבעה טוהן,
מיסן וויר זיא הינויף ציהן, נאך דעם
לאזע. (י) וויר וועהלן נעהמליך בייא
אללן שטעמן ישראלים, צעהן לייטע
פיר הונדרט, רהונדרט פיר טויענד,
אונד טויענד פיר צעהן טויענד, וועלכע
מונד פארראהט פיר דאז פאלק פיהרן
זאללן, אויף דעם צונע, נאך גבע בנימן,
אום איהנן דיא גאנצע שאנדטאהט צו
פרגעלטן, וועלכע זיא אין ישראל אויס-
געאיכט. (יא) אלזא פרוואמלטע ויך
גאנץ ישראל וויר דיא שטאט, גלייך
גזינט, וויא איין מאן. (יב) דיא שטעמע
ישראלים שיקטן אבר פארהער לייטע
אב, אין אללע פאמיליען בנימןים, אונד
ליסן זאגן: וואס איז טראז פיר איינע
אבשייליכע טאהט, דיא אונטר אייך
גשעהן איז? (יג) געכט זאגלייך דיא
נידרטרעכטיגן לייטע אויס גבעה הער;
דאס וויר זיא אומברינגן, אונד דאז
בעזע פאן ישראל אויסראטן. דיא
קינדר בנימן אבר, וואלטן איהרן בריררן
דען קינדרן ישראל ניכט גהארפן.
(יד) פיר-

באור

אשרי הועין, כל"ח (אין ענטשלוס). (ט)
עליה בגורל, נעלה עלי' בגורל, וענין הגורל
לדעת החלק העשירי אשר יקח את הכידה.
(י) לכואם, למ"ד במקו' צ"ת, כמו מריחם
את פי למי מריכה (במדבר כ' כ"ד), ושעור
לעשות ככל הנבלה כו'. (יא) אל העיר,
(יב) בכל שבטי, שנת נמקם משפחה,
וכו

ם
לי
גי
ה
ה
עז
ה
שר
ין:
ה
ה
תי
גנו
שי
ה
ה
בני
זיכ"ט
נבלה
פכות
בני
מלונג
דאין
(י)
עשות
ענינו
:

יִשְׂרָאֵל: (יד) וַיֵּאָסְפוּ בְנֵי־בְנֵי־מִן
הָעָרִים הַגְּבֻעָה לְצִאתָהּ לְמַלְחָמָה
עִם־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל: (טו) וַיַּחְפְּקֵדוּ בְנֵי
בְנֵי־מִן בַּיּוֹם הַהוּא מֵהָעָרִים
עָשְׂרִים וְשִׁשָּׁה אָלֶף אִישׁ שְׁלֹף
חָרֶב לְבַד מִיִּשְׁבֵי הַגְּבֻעָה
הַחֲפָקְדוּ שְׁבַע־מֵאוֹת אִישׁ בַּחֹר:
(טז) מִכָּל הָעָם הַזֶּה שְׁבַע־מֵאוֹת
אִישׁ בַּחֹר אֲמָר יַד־יְמִינוֹ כָּל־זֶה
קָלַע בְּאֶבֶן אֶל־הַשְּׁעָרָה וְלֹא
יָחִטּוּ: (יז) וַאִישׁ יִשְׂרָאֵל הַחֲפָקְדוּ
לְבַד מִבְּנֵי־מִן אַרְבַּע מֵאוֹת אָלֶף
אִישׁ שְׁלֹף חָרֶב כָּל־זֶה אִישׁ
מִלְחָמָה: (יח) וַיִּקְמוּ וַיַּעֲלוּ בֵית־אֵל
וַיִּשְׁאֲלוּ בְּאֵלֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
מִי יַעֲלֶה־לָּנוּ בְּתַחֲלָה לְמַלְחָמָה
עִם־בְּנֵי בְנֵי־מִן וַיֹּאמֶר יְהוָה
יְהוּדָה בְּתַחֲלָה: (יט) וַיִּקְוִמוּ
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּבִקְרַ וַיַּחֲנוּ עַל־
הַגְּבֻעָה: (כ) וַיֵּצֵא אִישׁ יִשְׂרָאֵל

(יד) פרוזאמלטן זיך פילמערה, אויס
דען אומליגענדרן שטעטן נאך גבעה, צו
פעלד צו ציהן, ווידר דיא קינדר ישרא.
(טו) דיא קינדר בנימן אויס דען אומ-
ליגענדרן שטעטן, צעהלטן דאמאלס,
זעכס אונד צוואנציג טויזענד מאן, דיא
דאז שווערד צו פיהרן וואוסטן, אהנע
דיא איינוואהנר פאן גבעה, דערן אנה-
צאהל וואר זיבן הונדרט אויס ערלעונע
לויטע. (טז) אונטר דיום גאנצן פאל-
קע ווארן, זיבן הונדערט אויס ערלעונע
לויטע, דיא לינקס ווארן, יעדד פאן
איהנן, קאנטע מיט איינס שטיינע נאך
איינר האצערע שליידרן, אהנע צו פערה-
לען. (יז) דיא מאנשאפט ישראל'ס,
אהנע בנימן, צעהלטע פיער מאל הונ-
דערט טויזענד מאן, דיא דאז שווערד
צו פיהרן פערשטונדרן, אונד אינ'ס
גואמט געאיכטע קריג ווארן. (יח)
דיא קינדר ישראל מאכטן זיך נון
אויף, צאגן נאך בית אל, פראגטן
גאט אונד שפראכן: ווער פאן אונס
זאלל דיא שלאכט, מיט דען קינדערן
בנימן בגינען? דער עוונגע לים זאגן:
יהודה זאלל בגינען. (יט) אם מארגן
דרויף, בראכן דיא קינדר ישראל אויף,
אונד לאגרטן זיך פאר גבעה. (כ) דיא
מאנשאפט

ר ש י

(טו) אטר יד ימינו. נמודי יד ימיכס לא סיו סולטי' כה כללו ביתה אטומה כמו אל חאטר בני
באר מיה: כלום. טבע שאלו איס הללו. א סיערס. לחוס השער: ולא יחטא. לא יסנה: (יח) יסודס
כתחלק. אכל לא כתנו לשאלו אס לנחח חס לינחח וכתחלונה טכתנו אטר עלנו כי מחד חתכנו כידך
סככיסו

מ כ ל ל י ו פ י
(יג) ונבערה רעה, ענין הכרתה והסרה: (טו) ויחפקדו, ענין מספר ומנין, והוא קל
והפ' אבקמץ וכן החפקדו ויחפקדו וכל פקד בהתפעל המוקל קמץ פ'א הפועל:
(טז) קולע, פירוש משליך אבן בקלע: אל השערה, הה'א נוספת כי המלה
מלעיל, ובסימן צ"ב כתב כי הה'א לנקבה, גם י"ל כי נוספת אבל אתר שטצאנו
חסמר שערה כי נהפכה הה'א לתי'ן מפני הסמיכות נאמר כי הה'א לנקבה ולא
נוספת

למלחמה עם בנימין ויערכו
אתם איש ישראל למלחמה אל-
הגבעה: (כא) ויצאו בני בנימין
מן הגבעה וישחיתו בישראל
ביום ההוא שנים ועשרים אלף
איש ארצה: (כב) ויתחזק העם
איש ישראל ויסיפול ערף מלחמה
במקום אשר ערכו שם ביום
הראשון: (כג) ויעלו בני ישראל
ויבכו לפני יהוה עד הערב
וישאלו ביהוה לאמר האוסף
לגשת למלחמה עם בני בנימין
אחי ויאמר יהוה עליו אליו:
(כד) ויקרבו בני ישראל אל בני
בנימין ביום השני: (כה) ויצא
בנימין ולקראתם מן הגבעה
ביום השני וישחיתו בבני
ישראל עוד שמונת עשר אלף
איש ארצה כל אלה שלפי
חרב: (כו) ויעלו כל בני ישראל
וכל העם ויבאו בית אל ויבכו
וישבו שם לפני יהוה ויצומו

מאנשאפט ריקטע אויס, צום אנגריפע
געגן בנימן, אונד שטעלטע זיך אין
שלאכט ארדנונג, געגן גבעה.
(כא) אבר בנימן טאהט היינן אויס-
פאלל אויס גבעה, אונד שטרעקטע
אן דיום טאגע, צווייא אונד צוואנציג
טויזענד מאן פאן ישראל צו בארן.
(כב) דאך פאסטע דיא מאנשאפט
ישראל'ס ווידר מוהט, אונד שטעלטע
זיך אברטאלס אין שלאכט ארדנונג,
אויף דעם פלאצע. וואו זיא זיך דאז
ערשטע מאל גשטעלט האטן.

(כג) פארהער אבר, גינגן דיא קינדר
ישראל הינויף (נאך בית אל) ווינטן
פאר גאט ביו אבענד, אונד פראגטען
דען עוויגן, נעמליך: זאלל איך אבר-
מאלס הינריקן, צורשלאכט מיט מינס
ברודר, דען זעהנן בנימן'ס? דער עוויגע
ליס זאגן: ציהע הינויף ווידר איהן!
(כד) אלס נון דיא קינדר ישראל, אן
היינן אנדרן טאג, דען קינדרן בנימן
נעהר ריקטן, (כה) צאג בנימן אויס
גבעה איהנן ענטגעגן, אונד שלונג, אן
דיום אנדרן טאגע, פאן דען קינדרן
ישראל, נאך אכטצעהן טויזענד מאן
צו בארן; לויטר געאיכטע קריגר.
(כו) וזרויף גינג גאנץ ישראל, מיט
דער גאנצן מאנשאפט נאך בית אל הינ-
אויף, ווינטן פאר דעם עוויגן, בליבן
דען ועלבן טאג דארט ביו אבנד, אונד
פאסטעטן; בראכטן דאכייא גאנץ

ביום ההוא עד הערב ויעלו

עלות

רשי

באור

סכינו והסלימו דכריס: (כא) וישחיתו
נעכטן על שלל קנאו כמו כן נטעטע סכל מיכס
לעשות שלום ניניהס לאביהס שבשמים, לא
והוא כמו משפחות בנימן (כג) ויעלו לבית
אל, כמו שופט' למט' נעכין. (כו) ושלמים,
לקרבן

אונד פֿרידנסאָפּפֿער , פֿאַר דעם הערן /
 (כו) אונד פֿראַנטן ענדליך דען עוויגן /
 (דאמאלס וואר דיא לארע גאטס דאָרט -
 (כח) אונד פנחס דער זאָהן אלעזר'ס ,
 זאָהן אהרן'ס , שטאנד דעם פרויסטר-
 אמטע פֿאר) , אונד שפראכן : זאָלל
 איך אבר מאַלס געגן מיינן ברודר בנימן
 צו פֿעלדע ציהן , אָדר זאָלל איצ'ס אונטר-
 לאסן ? דער עוויגע לים זאגן : ציהט
 דיזינויף , דען מאַרגן וויל איך איהן אין
 דייע הענדע ליפֿערן . (כט) ישראל
 לענטע הירוויף הינטרהאַלטע אום גבעה
 הרום . (ל) צאָגן אויף געגן בנימן , אָן
 איינעם דריטן טאָגע , אונד שטעלטן זיך ,
 וויא פֿאָרהין , בייא גבעה אין שלאַכט-
 אָרדנונג . (לא) דיא קינדער בנימן צאָגן
 אויס , דעם פֿאַלקע ענטגעגן , (זיא
 וואורדן דאבייא פֿאָן דער שטאַט אב-
 גרוסן) אונד פֿינגן אָן , וויא פֿאָרהין
 אונטר דעם פֿאַלקע איינצוהויען . עס
 לאָגן שאָן ערשלאָגען אויף דען שטראַסן ,
 דערן איינע נאך בית אל , אונד איינע
 איכר'ס פֿעלד נאך גבעה פֿיהרט , בייא
 דרייסיג מאָן פֿאָן ישראל . (לב) דאָ
 דאָכטן דיא קינדער בנימן : זיא ווערדן
 גשלאָגן

עלות ושלמים לפני יהוה :
 (כו) וישאלו בני ישראל ביהוה
 ושם ארון ברית האלהים בימים
 ההם : (כח) ופינחס בן אלעזר
 בן אהרן עמד לפניו בימים ההם
 לאמר האזיפה עוד לצאת
 למלחמה עם בני בנימן אחי
 אם אהדל ויאמר יהוה עליו כי
 מחר אתננו בידך : (כט) וישם
 ישראל ארבים אֶת־הגבעה סביב :
 (ל) ויעלו בני ישראל אל בני
 בנימן ביום השלישי ויערכו אל-
 הגבעה כפעם בפעם :
 (לא) ויצאו בני בנימן לקראת
 העם הנהקו מן העיר ויחלו
 להכות מהעם חללים כפיהם
 בפעם במסלות אשר ארת עלה
 בית אל ואתה גבעה בשדה
 (לב) ויאמרו בני בנימן נגפים

בשלישים איש בישראל :

ב א ו ר

לקרבן תודה (אברבנאל) * (ל) ביום השלישי ,
 טעמו כמו בפעם השלישי , וכן לעיל ביום
 השני , כי רסוק הוא לומר שהיו השלשה
 האלחמות , ודברי הטם וזקתם כשליש ימים
 רטפים * או אמר ביום , נבחינת האלחמות
 שהיו בשלשה ימים שנים , וקרא האלחמה
 הראשונה יום ראשון , כלום יום אשר בו היתה
 האלחמה הראשונה , והיום אשר בו נלחמו
 שנית , קרא יום שני , וכן שלישי . (לא)
 הנהקו , עבר מהפעל . (לג) קמו מחוקיו ,
 ונסו

מ כ ל ל י ו פ י

נוספת וכן נראה בשרשו : ולא יחטיא , כלומר ולא יחטיא האכן : (לא) הנהקו ,
 כו' וההפעיל התיקנו והוא ענין העתקה והסרה : (לב) ונהקוהו : דגש הקוף
 לתפארת כדגש מקדש ושרשו נתק והוא עבר מהקל : מגיח , מוציא , ויש
 אומרים שהוא כורד , ופירושו יוצא

הם לפנינו כבראשנה ובני ישראל אמרו ננוסה ונחקנוהו מן העיר אל המסלות: (לג) וכל איש ישראל קמו ממקומו ויערכו בבעל המר וארכ ישראל מגיח ממקומו ממערה הגבע (לד) ויבאו מנגד לגבעה עשרה אלפים איש בחור מכל ישראל והמלחמה כבדה והם לא ידעו פירגעת עליהם הרעה: (לה) ויגף יהוה את בנימין לפני ישראל וישחיתו בני ישראל בבנימין ביום ההוא עשרים וחמשה אלף ומאה איש כל-אלה שלף הרב: (לו) ויראו בני

רשי

בני

סויה ככר: (לג) כנצל חמר. כמים ידיתו: טנית. כחזן כמו ינוח וידן ל סיכו. גוחי מבטן: מסערה גבתי. מסקום צר פרוחה וגלוייה על גבעת בנימן סקום חורטה סלה סהיה נוחה ליבלה סהם כמו לרלות את ערות סלרן כלהם: (לו) ויתנו

ל' ז' ה), שהיא ענין לחות. ואלתו מקו' שהיה סמוך לגבעה היה מהום דשאים (רד"ק). וכן ת"י מתי' גבעת'. (לד) והם לא ידעו, בני בנימן אשא בדה. (לה) ויגוף, מפסו' ל' ג' ע"כ סיט' כללי, וכן מספר גם בפסוק הזה דרך כלל, שהאחיתו בני ישראל לבנימן כ"ה חלף ומאה איש, והכתוב אמרו מבאר דרך פרט, כמשפט הכתוב בכל מקום, וסור והתחיל מענין ויאמרו בני בנימן ננסיס הם, וזה פי' ויראו בני בנימן כי ננשו. אבל לדעת רש"י שפי' כי ננשו על בנימן, כנראה מדבריו שכתב ויתנו איש ישראל מקום לבנימן לנטו לגבעה, יקשה מאוד המסך הכתובי, כי נסנה לפ' דכר אחד שמים ושלם ללא טרך, וככתב בערובי' נטו בנימן ומפלתו באין סדר. (לו) ויראו בני בנימן כי

מכלל יופי

גשלאגן פאר חונם, וויא דאן ערשטע מאל. אונד דיא קינדער ישראל זאגטן צו איינאנדר: וויר מיסן פליהן, דאס וויר זיא פאן דער שטאט אכרייסן, אונד אויף דיא לאנד שטראסע ציהן. (לג) דיא גאנצע מאנשאפט ישראל'ס, פלינג נון אן צו ווייכן, זעצטע זיך אבר וויר צו בעל המר. צו גלייכר צייט בראך אויך ישראל'ס הינטרדאלט, פאן וויינר שטעללע הערפאר, פאם אנגער בייא גבע. (לד) פאג פאר גבעה, צעהן טווענד מאן שטארק, אויס ערלעון פאן גאנץ ישראל, אונד בגאן איין היציגס גפעכט. יענע אבר וואוסטן ניכט, דאס דאן אונגליק איהנון זא נאה וייא.

(לה) זא לים דער עוויגע בנימן גשלאגן ווערדן פאר ישראל. זיא מעצעלטן אן דחם טאגע פאן בנימן נידר, פינף אונד צוואנציג טווענד איין הונדרט מאן, לויטר זאלפע, דיא דאן שווערד צו פיהרן וואוסטן. (לו) בנימן דהאטע נעמליך

באור

וכסו עד בעל תמר, וסס עמדו ויערכו מלקע. וקשו על הפרטים, וממקומו על הכלל. בנימן, מנחי עין, והוא פ על עומד, יענינו כאן יכא. כמערה, מענין ערות על יאור (ישעי' י"ט'). ומתערה כאורח רענן) תהלי' ל' ז' ה), שהיא ענין לחות. ואלתו מקו' שהיה סמוך לגבעה היה מהום דשאים (רד"ק). וכן ת"י מתי' גבעת'. (לד) והם לא ידעו, בני בנימן אשא בדה. (לה) ויגוף, מפסו' ל' ג' ע"כ סיט' כללי, וכן מספר גם בפסוק הזה דרך כלל, שהאחיתו בני ישראל לבנימן כ"ה חלף ומאה איש, והכתוב אמרו מבאר דרך פרט, כמשפט הכתוב בכל מקום, וסור והתחיל מענין ויאמרו בני בנימן ננסיס הם, וזה פי' ויראו בני בנימן כי ננשו. אבל לדעת רש"י שפי' כי ננשו על בנימן, כנראה מדבריו שכתב ויתנו איש ישראל מקום לבנימן לנטו לגבעה, יקשה מאוד המסך הכתובי, כי נסנה לפ' דכר אחד שמים ושלם ללא טרך, וככתב בערובי' נטו בנימן ומפלתו באין סדר. (לו) ויראו בני בנימן כי

ננשו

יוצא ממקומו: ממערה גבע, ר' יונה פי' מעד, ורד"ק פי' כמו ערות על יאור חאר לורקות ולדשאים הלחים ר"ל מקום סמוך לגבעה שהיה שם מקום דשאים ועשבים וכנהו

נעמליך גזעהן דאם ישראל גשלאגן ויירד ;
 ישראל אבר , איברלים בנימן נור דארום
 דען פלאץ , ווייל זיא זיך אויף דען הונטרה
 האלט פֿרליסן , דען זיא בייא גבעה
 גלעגט האטן . (לו) אונד ווירקליך
 איילטע דער הונטרהאלט , איברפֿיל
 גבעה , דעהנטע זיך היר אויס , אונד
 בראַכטע אללעס אין דער שטאָט אום ,
 מיט דער שערפֿע דעם שווערדס .
 (לח) דיא אַברעדע וואר צווישן דער
 איבריגן מאנשאַפֿט ישראל'ס , אונד דעם
 הונטרהאַלטע , דאס דיזע איינן שטארק
 דאַמפֿענרן רוזך אויס דער שטאט זאלן
 אויפֿשטייגן לאסן . (לט) אלס נון
 ישראל זיך אוסקעהרטע אים גפֿעכטע ,
 (דיא פֿלוכט ערגריף) אונד בנימן אונטר
 ישראל'ס מאנשאַפֿט צו שלאגן אנגפֿאנגן ,
 שאַן

באור

נגפו, בני ישראל * ויהנו מקום לבנימן, עוזו
 המקו' לבנימן, ונסכו כדי סידרוך בנימן אחריה/
 כי נטחו אל האורב שיבוא לעזרתם * ואין טורך
 לכתוב המקיס, כי פירשו, ככל פסיעה אשר
 נעזו לאחוריהם נתנו מקיס לבנימן לרדוף .
 וכן פי' גס ירד"ק * והאורב הטישו, כאשר
 בטחו עליהם ישראל * וימשוך, כת' ויחטגניד
 כמנא, פי' התפשא בעיר ויהרוג את כל אשר
 בה * (לח) והמועד, בין ישראל והאורב היה התנאי כשילכו העיר ירבו להעלות משאת
 עזן, בזאת ידעו ישראל כי נלכדה העיר * (לט) ויהפוך, כאשר הפך ישראל עורף,
 ובנימן החל להכות, כי אמרו אך נגף כו', אז והמשאת החלה כו', ואיש ישראל הפך אל
 כרדף

מכלל יופי

בני בנימן פי נגפו ויהנו איש
 ישראל מקום לבנימן פי בטחו אל
 הארב אשר שמו על הגבעה :
 (לו) והארב החישו ויפשוטו אל
 הגבעה וימשך הארב ויך את
 כל העיר לפי הרב :
 (לח) והמועד היה לאיש ישראל
 עם הארב הרב להעלותם
 משאת העשן מן העיר :
 (לט) ויהפך איש ישראל
 במלחמה ובנימן החל להכות
 חללים באיש ישראל כשלושים

איש

רשי

איש ישראל אשר כדה * מקום לבנימן לנרות אל
 הנבעה כי סמכו ישראל על האורב שיבא לקראתם *
 (לו) וימשוך האורב * מסך כסופר * דבר אחר מסך
 כסופר פתח אשר אתו אל העיר : (לח) והמועד
 היה * מתחלה היה אות בין ישראל ובין האורב
 להיות האורב מוכנה להעלות עשן העיר ויבינו ישראל
 אשר לכד האורב את הנבעה * משאת העשן * גובס
 העשן : (לט) ויהפך איש ישראל * עכשו חוזר
 לתחלת הדברים וזונה ומפרש בעדים ומסמך אלף
 סכתבנו

וכנהו כן ללהות הרשאים שבו : (לו) וימשך הארב, יונתן פי' פועל עומד ואחנגיד
 כמנא כלומר שנמשך אל הגבעה, וי' לכמשמעו פועל יוצא ופירושו משך בשופר או
 משך העם אשר אתו אל העיר : (לח) הרב, ציווי חסר ה"א, או הוא שם :
 משאת, עמוד שהוא נשא כלפי מעלה, ומה שכתוב עמוד עשן אחר שאמר והמשאת
 החלה הו' תוספת ביאור, או יהי' לשון שרפה כו' ויהיה עמוד חסר וי' ופי' המשאת
 שהוא הלהב החלה לעלות ועמוד עשן ג' כהחלה לעלות כי הלהב גם העשן עולים,
 (לט) נגפו, מקור מכנין נפעל כמשפט לא כמנהג שלא ידמה לעתידו הקל :
 ובסימן מ"ד ובחשלוס נו"ן הבנין וחסרון פ"א הפועל וכחולם כמו אך נגף : נגף,
 הוא

איש כי אמרו אף נגוף נגף הוא
 לפנינו במלחמה הראשנה :
 (מ) והמשאית החלה לעלות
 מן העיר עמוד עשן ויפן בנימן
 אחריו והנה עלה כליל העיר
 השמימה : (מא) ואיש ישראל
 הפך ויבהל איש בנימן כי ראה
 כי נגעה עליו הרעה : (מב) ויפנו
 לפני איש ישראל אֶל־דרך המדבר
 והמלחמה הדביקהו ואשר
 מהערים משחיתים אותו
 בתוכו : (מג) פהרו את בנימן
 הרדיפהו

שאן דרייסיג מאן גטעטעט , אונד
 גשפראכן האטע : ווארליך , זיא ווערדן
 גשלאגן פאר אונס , וזיא אין דער ערשט
 שלאכט ; (מ) דא פֿינגן דיא פלאמן
 אן , איינע רויכווילע אויס דער שטאט
 אין דיא העהע צו טרייבן . בנימן זאָה זיך
 אום , אונד זיהע ! דא שטיג דיא גאנצע
 שטאט אין פלאמן גען הימעל . (מא) צו
 גלייך ווענדעטע זיך ישראל ווידר אום ,
 אונד ענטזעצן ערגריף בנימן'ס טרופפען ,
 דען זיא זאהן , דאס זיא דאָז אונגליק נון
 מעהר גטראַפֿן . (מב) זיא ווענדטן
 ישראל דען ריקען , אונד פלאָהן דער
 וויסטע צו . אבר דאז טרעפֿן צאָג זיך
 איהנן נאך . אינדעסן וויהטעטן דיא
 וועלכע אין שטעטע גפאללן , שרעקליך
 אים אינערן בנימן'ס . (מג) זיא אומ־
 רינגטן

באור

רש"י

הרודף , ויבהל בנימן כשראה את כל אלה
 (מ) והמשאית, שריפה , מענין וישאס דוד
 (ס"ב ה' כ"ג) , וכן במשנה משיחין משאיות
 (רד"ק) . ונקרא הלהכבן על שם שטבעה
 כלומר המשאית העלה עמוד עשן . כליל העיר , שריפת
 כל העיר . (מא) ואיש ישראל הפך , פניו אל הרודף . (מב) ויפנו , ויחלו לטוס אל
 דרך המדבר , אל המלחמה הדבקהו ועשו כהם על הערים סביב לגבעה , (ואף אס לא נכתב ,
 מהערים , אכשי העלממה אשר הניסו לפשוט על הערים סביב לגבעה , (ואף אס לא נכתב ,
 ודאי כן עשו) . או האירב אחרי שרפו את גבעה פשוט על ערים אחרות , כי לא נבנה
 לבד הרגו , כי אס נס שאר ערי בנימן , כ"ש פסוק מ"ח , והם משחיתים את בנימן בתוכו ,
 כלומר בקרבן , בתוך ערי מושבותם , והמה כתרו את בנימן , אשר לא יכלו לכבא ,
 בעריהם , והדריכוס ממנוקותם , ורדפוס עד נוכח הגבעה . (מג) הרדיפיהו , טעם בנינו
 להורות על חוק הרדיפה . מנוחה , חסר מ"ס השימוש ומשפטו מנוחה (רד"ק) . וי"א
 מנוחה

סכתבנו למעלה כינוד נסלו והיכן נסלו : (מב) ואשר
 מהערים . סחודב סכנסם בעיר משחיתים אותו
 בתוך הסכט בתוך העיר : (מג) כתרו את בנימן
 סקימו את בנימן ככתר הסקיף את הרש וכן אכירי
 כ"ג
 להתנשא למעלה . לעלות , יוצא , כלומר המשאית העלה עמוד עשן . כליל העיר , שריפת
 כל העיר . (מא) ואיש ישראל הפך , פניו אל הרודף . (מב) ויפנו , ויחלו לטוס אל
 דרך המדבר , אל המלחמה הדבקהו ועשו כהם על הערים סביב לגבעה , (ואף אס לא נכתב ,
 מהערים , אכשי העלממה אשר הניסו לפשוט על הערים סביב לגבעה , (ואף אס לא נכתב ,
 ודאי כן עשו) . או האירב אחרי שרפו את גבעה פשוט על ערים אחרות , כי לא נבנה
 לבד הרגו , כי אס נס שאר ערי בנימן , כ"ש פסוק מ"ח , והם משחיתים את בנימן בתוכו ,
 כלומר בקרבן , בתוך ערי מושבותם , והמה כתרו את בנימן , אשר לא יכלו לכבא ,
 בעריהם , והדריכוס ממנוקותם , ורדפוס עד נוכח הגבעה . (מג) הרדיפיהו , טעם בנינו
 להורות על חוק הרדיפה . מנוחה , חסר מ"ס השימוש ומשפטו מנוחה (רד"ק) . וי"א
 מנוחה

מכלל יופי

הוא קמין והוא בנינוני : (מ) החלה , ענין תחלה ומשרשו : (מא) הפך עומד
 ופ' הפך פניו אל בנימין להכות בהם : (מב) הדביקהו , אנשי המלחמה הדביקהו :
 (מג) כחרו , סכבו אותו ככתר עד שלא יוכל לנוס הנה והנה , וע"ד זה עומרים
 אל דוד , ולפי שהכתר הוא עגול סביב נשתמשו בזה הלשון בענין סבוב , ולהרי"קס
 פ' אחר בשרשו , [מענין כחרלי ועיר כלומר המתינו כמו שאמר ונחקנוהו מן העיר
 וי"ש

הינגטן בנימן, טריבן זיא אויסדען זיכערן
 וואהגונגן, אונד יאגטן זיא ביז געגן גבעה
 הין, געגן זאנענאויפגאנג. (מד) אויף
 דיוע ווייזע פיל פאן בנימן אכטצעהן
 טויזענד מאן, לויטרע וואקרע קריגר.
 (מה) דיא איבריגן ווענדטן זיך, אונד
 פלאהן געגן דיא וויסטע סלע הרמון צו,
 פאן וועלכן נאך איינצעלן אויף דען
 שטראסן, פינף טויזענד מאן ערשלאגן
 וואורדן. מאן זעצטע איהנן אימער נאך
 ביז גרעס, אונד ערשלוג דא ווידר צווייא
 טויזענד מאן. (כו) דיא אנצאהל
 אלער גבליבנן פאן בנימן אן דיום טאגע,
 וואר פינף אונד צוואנציג טויזענד מאן.
 לויטר

הַרְדִּיפְהוּ מְנוּחָה הַדְּרִיכָהוּ עַד
 נֶכַח הַגְּבֵעָה מִמִּזְרַח־שָׁמֶשׁ :
 (מד) וַיִּפְּלוּ מִבְּנֵימִן שְׁמֹנֶה־עָשָׂר
 אֲלָף אִישׁ אֶת־כָּל־אֱלֹהֵי אֲנָשֵׁי
 חֵיל: (מה) וַיִּפְּגּוּ וַיִּנְסוּ הַמְּדַבְּרָה
 אֶל־סַלַע הַרְמוֹן וַיַּעֲלֶלְהוּ
 בַּמַּסְלוֹת חֲמִשָּׁת אֲלָפִים אִישׁ
 וַיִּדְבְּקוּ אַחֲרָיו עַד־גְּרֵעִים וַיִּכּוּ
 מִמֶּנּוּ אֲלָפִים אִישׁ: (מו) וַיְהִי כָל־
 הַגְּבֻלָּיִם מִבְּנֵימִן עֲשָׂרִים
 וַחֲמִשָּׁה אֲלָף אִישׁ שֶׁלֶף חָרָב

באור

רשי ביום

מנוחה שם מקום, ופי' עד מנוחה הדריכוהו,
 ומלואו כן שם מקום נדה"י (ב'כ"ג כ"ס — ק'
 ז') ואחרים אומרים במנוחה, לא בחזק
 וכיכד מלחמה, אחרי שנסו כבר ולא השיבו
 מלחמה. והראשון עיקר הדרכוהו, כת"י
 מבית ניתקן טרדיכין. והוא מענין יאדריכס
 באפי' (ישעיה ס"ג). (מה) ויעללוהו,
 אחת אחת, כטיקף וית, כעוללות אס כלה
 בכיר. (מו) עשרים וחמשה אלף, והמאה
 שוכר למעלה לא סכר כאן, לפי שהוא פרט,
 וסמך על המספר הראשון (רד"ק). וכן ימקד
 ממספרם עוד חלף אים, כי התפקדו עשרים
 ששה אלף, ושבע מאות אים מנגעה. וואמר הרלב"ג כי אה האלף כפלו במלחמו הראשון,
 כן גם דעת רד"ק. כי אי אפשר שלא כפלו במלחמות הראשונות מבנימן, והכתוב לא

כאן כמרוכזי וכן כי רשע מכחיד את הנדק. וכן גם
 בלשון עשרה נקראת סקפה ובחול ובכסיו עוברים
 אל דוד ואל אכסיו למסעם: הדריכוהו קודמים
 אחריו דריסה לויקום זה לזה לרדוף. מנוחה
 הדריכוהו. חגל הערים שהם נוחים בהם שם
 הדכיקוס: הדריכוהו. השינוי ויש דוגמתו בלשון
 נמר' רשע כמרו' טרסא כחל' ולא אדריכיה: עד
 נכח הנבעה' מחזקה של נכחה: (מד) ויסלו
 מבנימן' שמה צעד חלף' כצדה בתוך המלחמה:
 (מה) ויעללוהו. הדעה אחר הרעה בעוללות
 אחת סכנו: אמרת אים אים. הרי עשרי' וחמשה
 חלף: עד גרעום. שם טקוס: ויכו טסטו אים
 אים. הרי עשרים וחמשה חלף כאמור למעלה
 והמאה הכתובים למעלה לא מידע היכן כפלו:
 (מה) טכו

מכלל יופי

ו' ש הרדיפהו ולא רדפוהו כי הם עשו ברצונם נסו כדי שירדפו אחריהם ויאמרו נסים
 הם וזהו מנוח' הדריכוהו בנוסם ישראל הדריכו בנימין כמנוחה אחריהם ולא נחפזו
 עד ששבו עליהם, וי"ח טלילו: [הדריכוהו, כו' והוא פועל יוצא, וכת"י סכית
 ניתקון טרדונון מענין אשר דרך בה: (מה) ויעללוהו, ר' לשלא השאירו כו עוללות
 שכל שמצאו במסלות הרגו: וידכיקו, ענין רדיפה והשגה ותרגום ושינוים
 ואדכיקון: [עשרי' וחמשה אף כו' וכמדר' אמרו כי אותן המאה הלכו לארץ רומניא
 וישבו שם]: מעיר טתם כו' ר' ל האנשים בעיר והמהמה כשרה הכל הרגו:

כא (1) נגרע

ביום ההוא את כל אלה אנשי
 חיל: (טו) ויפנו וינסו המדברה
 אל סלע הרמון שש מאות איש
 וישבו בסלע רמון ארבעה
 חדשים: (טז) ואיש ישראל ישבו
 אל בני בנימן ויכום לפי הרב
 מעיר מהם עד ביהמה עד כל
 הנמצא גם כל הערים
 הנמצאות שלחו באש:

כא (א) ואיש ישראל נשבע
 במצפה לאמר איש ממנו
 לא יחן בהו לבנימן לאשה:
 (ב) ויבא העם בית אל וישבו
 שם עד הערב לפני האלהים
 וישאו קולם ויבכו בכי גדול:
 (ג) ויאמרו למה יהוה אלהי
 ישראל היתה זאת בישראל

לויטר געאיכטע וואקעהע קריגר .
 (מו) זעכס דזונדרט מאן פליכטעטען
 זיך נאך גען סלע רמון , אונד הילטן זיך
 דא זויף פיער מאנאטע . (טז) נון
 קעהרטען ישראל'ס טרופפען אום , פילן
 זיך איכר דיא קינדר בנימן'ס אין דען
 שטעטן , אונד שלוגן ויא מיט דער שערפע
 דעם שווערדס ; מענשן אונד פיה , אונד
 וואס זיא זאגסט טראפן . זויך פרי
 בראנטן זיא אללע שטעטע דורך דיא
 זיא קאמן .

כא (א) ישראל האטע אייגן שוואר
 גטאהן צו מצפה , געמליך : נימאנד
 פאן אונס זאלל זיינע טאכטר , איינס
 אויס בנימן צור פרויא געבן .
 (ב) אלס נון איצט דאן פאלק ווידר נאך
 בית אל גגאנגן , אונד דארט פאר דעם
 עוויגן גבליכן ביו אבענד , ערהובן זיא
 איהרע שטימע , ווינטן העלטיג .
 (ג) אונד ריפן : ווארום , א עוויגר !
 גאט שרא'ס ! מוסטע דאז גשעהן דאס
 נון ישראל אום אייגן שטאם וועניגר
 ווערדע

להפקד היום מישראל שבת

אחד באור רשי

מנה אלה המתים בהנף בנימן לפני ישראל .
 (טז) שבו אל בני בנימן , אע"פ שכאמר
 למעלה , משחיתים אותו בתוכו , לא כאמר
 בהם עד כלותם , ואלה שבו על הנשאים .
 מעיר מתים , מעיר אנשים . ומתים גם
 לאנשות כולל אנשי נשים וטף (שעבר בליכע)
 עד כל הנפול , עוכות או חיות (רד"ק) .
 הנמצאות , שלא נהרסו עדיין , ומלאים
 עומדים על תלם , כי ערים רבים כבר נהרסו ע"י האורב , כ"ש לעיל .

כא (א) לא יחן בהו , נתנו אות' כמנודים שלא יתחתנו עם עוד , על הנבלה אשר עשו שלא
 נתנו את הרשעי' ביד ישראל (רד"ק) , (ב) ויבכו , כשך חמתם נתנו אשר עשו ,
 להכות בנימן הכה וכלה , ולא הענישו אותם כאכאת בני , וכאיש את אחיו . (ג) להפקד ,
 להגדע , כמו ולא נפקד מוטו איש (במדב' ל"ט מ"ט)

(טז) שבו בנימן ככל הערים : מעיר מתים
 נתנו כל יושבי הערים ועד בהמה וחכמים כולל
 מאים היו מתים לטון בליה הוא ויש למעשה על חלק
 היכן הם נהרו עשרים וששה חלק התקדו מן הערים
 ומן הנבטתם שם ממות וכתן מנה כנפלים יעזרים
 וממטה חלק ומאה איש וסם ממות כמלכו אל כלע
 הרטון ואחלק נהרו אל הערים ונטלו למחרת כשבו
 בני ישראל אל עדי בנימן להחרים הנשים והטף :
כא (ג) להפקד להגדע :

(1) וינחמו
 עומדים על תלם , כי ערים רבים כבר נהרסו ע"י האורב , כ"ש לעיל .